

Homenatge en Onda a les víctimes dels nazis - Mediterráneo - 04/02/2018

La ventana de la UJI

Homenatge en Onda a les víctimes dels nazis

ROSA
Monlleó
Peris*

El dia 27 de gener el municipi d'Onda va celebrar un acte que dignifica als seus gestors públics i als seus veïns i veïnes. Després de setanta anys llargs que va acabar el somni negre dels deportats als camps de concentració nazis, per primera vegada tres víctimes que no són anònimes, que tenen nom: **Manuel Alfonso, José Guinot i Joaquín Dobón** van rebre un homenatge per part de l'Ajuntament i de la Universitat Jaume I. Un dels fills de **Manuel Alfonso** va afirmar que a França ja feia anys que a son pare li havien concedit la Legió d'Honor per haver lluitat contra el feixisme, a Espanya són poques les medalles que s'han donat per haver defensat la llibertat i la democràcia.

Manuel Alfonso va salvar la vida perquè va aprendre a dibuixar pel seu ofici en la ceràmica a Onda i els nazis el van ocupar en treballs d'arquitectura, però **José Guinot i Joaquín Dobón** no es van lliurar de les canteres i van morir als forns crematoris de Dusen l'any 1941, pocs mesos després d'arribar. **José** tenia 20 anys i **Joaquín**, 31. Les famílies d'aquestes víctimes van sofrir en carn viva durant molts anys els destí dels seus familiars represaliats pel feixisme. En l'homenatge que hem fet a Onda em va impressionar com d'afectats estaven tres nebots de **José Guinot**, que

ens van confessar com sa mare i la família, impactats per la mort de **José**, continuament parlaven d'aquesta desgracia, fins al punt que guarden fotografies d'ell i efectes personals. Un d'aquests familiars ens ha telefonat per a ensenyar-nos tot el que té de son oncle perquè assegura que d'aquesta manera redimiran la dignitat de **José** com a víctima i ells s'alliberaran del sofriment passat. El procés del dol el viuran després de setanta anys, després de tenir durant massa anys la ferida sagnant i l'espina clavada al cor.

Però no ens quedem sols en aquest sofriment de tres famílies, als camps de concentració nazis van anar a parar de les comarques de Castelló més de 200 persones. Imagineu el sofriment de tantes famílies per la desaparició o la mort i, al mateix temps, el buit dels veïns i veïnes als qualificats com a «rojos y rebeldes», més quan a Espanya el Govern no va voler acceptar als exiliats després de la Segona Guerra Mundial i van quedar com apàtrides arreu d'Europa. A hores d'ara en la província de Castelló sols s'ha fet un homenatge a **José Sáez Melchor**, en Almenara, i també va fer públics **Francesc Batiste** l'any 1999 els seus patiments i els dels companys en el llibre *El sol se extingiu en Mauthausen: vinarocenses en el infierno nazi*.

És un deure moral que els poders pú-

blics, els/les historiadors/res i els ciutadans i ciutadanes rendisquen continus homenatges a aquestes víctimes i a les seues famílies. Tenim una assignatura pendent: apropar-nos i conèixer els períodes més propers al nostre present com la Segona República, la Guerra Civil o el franquisme, hi ha que rememorar-los continuament i ficar nom i cara a les seues víctimes. I és que, com afirma **Reyes Mate**, el procés de recuperació de la memòria històrica és dels més importants que estem vivint en els últims anys a Espanya perquè, per una banda, poc a poc, els familiars de les víctimes s'alliberaran del pes de sentir-se culpables i aconseguiran apropar-se a la verdadera realitat del que va passar, i per una altra banda, a Espanya i al País Valencià recobrem part de la nostra història, moltes voltes silenciada o tergiversada.

Per arribar a aquesta situació haurem de passar pel procés del psicoanàlisi que va viure la societat alemanya i italiana des de la fi de la Segona Guerra Mundial, és a dir, es podrà parlar i debatre dels períodes més difícils com la Guerra Civil i el franquisme de manera normalitzada, respectant totes les idees i acceptant les noves hipòtesis que els investigadors/res presentem. Hi haurà que superar mentides i oblit. Hi haurà que acceptar que van haver víctimes en els dos bàndols. En aquest

debat, en aquest encontre tenen que participar totes les ideologies, tant de dreta com d'esquerra, perquè si no és així no superarem la situació que ara estem vivint.

A quina situació em refereix? Al difícil procés de recuperar la Memòria Històrica, ple d'enfrontaments i dificultats quan s'intenta aplicar qualsevol mesura que intente recuperar les víctimes o esborrar llocs de memòria que recorden la dictadura franquista. Ens encontrem davant d'una gran lentitud en les polítiques públiques de memòria: homenatges, publicacions, retirada de carrers i símbols franquistes, construcció de llocs de memòria, celebració de dates significatives de la Segona República, la Guerra Civil i el franquisme.

Aquesta situació s'explica per tres causes: la primera seria el procés de la Transició democràtica que va mantindre «el pacte de l'oblit»; la segona causa, l'oposició dels partits de dreta a que s'aprovara la Llei de la Memòria Històrica de 2007, que en aquest moment està paralitzada i, la tercera, la postura dels historiadors/res davant de la Història i la Memòria, que alguns/nes les consideren incompatibles.

En un proper article analtzarem aquestes tres causes i el moment actual de polítiques públiques de memòria que du a terme la Generalitat valenciana i que ens obri un raig d'esperança materialitzat en diverses activitats, de les quals m'agradaria destacar l'aprovació per Les Corts de la Llei de Memòria Democràtica i per la Convivència de la Comunitat Valenciana. ≡

*Coordinadora Càtedra Interuniversitària de Memòria Democràtica de la Comunitat

El procés de recuperació de la memòria històrica és dels més importants que estem vivint en els últims anys a Espanya